

مجسطی

نشریه بین‌المللی تاریخ نظریات علمی جامعه تاریخ علم اروپای جنوب شرقی، انتشارات برپولس

برگرفته از خبرنامه ایرسیکا
ترجمه زینب سوادی

«جامعه تاریخ علم اروپای جنوب شرقی» از طریق مجله مجسطی میعادگاهی برای بحث و تبادل نظر مورخان علم اروپای جنوب شرقی و شرق مدیترانه ترتیب داده است تا سطح تحقیقاتشان را ارتقا دهد و به جامعه بین‌المللی تاریخ علم معرفی کنند. این مجله که از آغاز سال ۲۰۱۰م، دو بار در سال منتشر شده، تا کنون در ۳ شماره ۱۹۰-۲۰۰ صفحه‌ای انتشار یافته است. این مجله به تاریخ علم هم به عنوان تاریخ اندیشه‌ها و هم به عنوان تاریخ فعالیت‌هایی می‌نگرد که در بسترهایی نهادی و اجتماعی رخ داده‌اند. چشم انداز این مجله چنان برنامه‌ریزی شده است که به رشد و توسعه راهبردهای تطبیقی و میان‌رشته‌ای در پژوهش‌های تاریخ علم کمک کند. این مجله نه تنها به نظریه‌های فلسفی که شالوده نظریه‌ها و پیشرفت‌های علمی را تشکیل می‌دهد، می‌پردازد، بلکه تأثیر متقابل میان شرایط تاریخی و این پدیده‌های علمی را نیز بررسی می‌کند.

با در نظر گرفتن این اهداف، انتظار می‌رود که مجسطی یک اثر پژوهشی مترقی در حوزه تاریخ علم باشد؛ اثری که با شرایط، موقعیت‌ها و دوره‌های زمانی واقعی و همچنین جو فرهنگی-اجتماعی که فعالیت‌های علمی در آن رخ داده‌اند، سازگار است. چنین نگرشی همچنین به درک بهتر مسائل روز از قبیل امور مربوط به تعارضات فرهنگی، تعدد و تلفیق فرهنگ‌ها و جهانی شدن کمک می‌کند. بنابراین این مجله پذیرای مقالاتی است که به بررسی و تحلیل مواردی که در پی می‌آید می‌پردازند: روابط میان فعالیت‌های علمی از یک سو، و از سوی دیگر موقعیت‌های جغرافیایی، شرایط سیاسی، شرایط اجتماعی، گرایش‌های نهفته مذهبی و فناوری یک دوره مشخص. هدف دیگر مسئولان این مجله، ارتقای سطح آموزش تاریخ علم در همه سطوح آموزشی است.

شماره اول سال اول دربرگیرنده مقالاتی با موضوعات گوناگون و همچنین بخشی با عنوان «علم و

دین» است. شماره دوم با یک بخش ویژه آغاز می‌شود و در آن مقالاتی آمده است که در همایش «ایده‌ها و ابزارها در بستر اجتماعی امپراطوری عثمانی و دولت‌های ملی»^۱ ارائه شده‌اند. همایش مذکور در خلال «کنگره بین‌المللی تاریخ علم و فناوری»^۲ در سال ۲۰۰۹ در بوداپست برگزار شد. این شماره با سرمقاله اکمل‌الدین احسان‌اوغلو^۳ (دبیر کل سازمان کنفرانس اسلامی؛ برنده مدال الکساندر کویره^۴ در تاریخ علم) آغاز می‌شود و مقالات زیر را در بر می‌گیرد:

- Attila Bir and Mustafa Kaçar, “Evolution, Functioning and Capacity of the Mediterranean Windmills”;
آتیلای بیر، مصطفی قجر، «تکامل، عملکرد و قابلیت‌های آسیاب‌های بادی مدیترانه‌ای»؛
- Salim Ayduz, “The Ottoman Royal Cannon Foundry: “Tophane-i Amire””;
سلیم آیدوز، «ریخته‌گری سلطنتی عثمانی توپ‌های نظامی: «توپخانه عامره»»؛
- Sevtap Kadioglu, “Şemseddin Sami’s Treatise of Astronomy Gök (Sky): An Effort Towards the Formation of Turkish Scientific Language and Popularizing Science”;
سوتاپ قاضی‌اغلو، «رساله نجومی شمس‌الدین سامی «آسمان»: گامی به سوی پیدایش زبان علمی ترکی و ترویج علم»؛
- Tuncay Zorlu, “Tracing Technology Through Terminology: Ottoman Nautical Terminology as Attested in the 18th Century Archival Sources”;
تونجای زورلو، «جستجوی فناوری از دریچه اصطلاح‌شناسی: اصطلاحات دریانوردی عثمانی به گواهی منابع قرن هجدهم»؛
- Kyriakos Kyriakou, “Constantine Skordoulis and Constantine Tampakis, The Reception of Ernest Haeckel’s Ideas in Greece”.
کیریاکوس کیریاکو، «کنستانتین اسکوردولیس و کاستاس تامپاکیس، پذیرش نظریات ارنست هاکل در یونان».

مقالات موجود در بخش «گوناگون» این شماره بدین قرار است:

- Huang Huang and Ying Qin, “A New Perspective on Ancient Technique Communication of Cosmetics Between the East and the West, Based on the Analysis of Chinese Cosmetics--"Hu" powder”;

¹ Ideas and Instrument in the Social Context in the Ottoman Empire and the National States

² International Congress on History of Science and Technology

³ Ekmeleddin İhsanoğlu

⁴ Alexandre Koyré

هانگ هانگ، «نگاهی نو به تعاملات فنی در زمینه لوازم آرایش میان شرق و غرب بر اساس بررسی لوازم آرایش چینی - پودر هو»؛

- Catherine Karela, "Hilbert on Different Notions of Completeness: a Conceptual and Historical Analysis";
کاترین کارلا، «نظریات هیلبرت پیرامون مفاهیم متعدد جامعیت: یک تحلیل مفهومی و تاریخی»؛
- Raffaele Pisano, "On Principles in Sadi Carnot's Thermodynamics (1824). Epistemological Reflections".
رافائل پیزانو، «پیرامون اصول ترمودینامیکی سعدی کارنو (۱۸۲۴). بررسی شناخت‌شناسانه».
این شماره با قسمت نقد و بررسی کتاب پی گرفته می‌شود.

شماره اول سال دوم در ماه مه ۲۰۱۱ منتشر شد. در این شماره بر موضوعات تخصصی و ویژه‌ای تأکید شده است:

- E. Kolchinsky, "History of Science in Russia in the 20th Century Russia: St. Petersburg as a Case Study";
ای. کولچینسکی، «تاریخ علم در روسیه قرن بیستم: سن پترزبورگ به عنوان نمونه مطالعه»؛
- E. Knobloch, "The Notion of Mathematics – An Historico-Epistemological Approach Using Kaspar Schott's Encyclopedia of All Mathematical Sciences";
ای. نابلوخ، «مفهوم ریاضیات - رویکردی تاریخی-شناخت‌شناسی با استفاده از دایرةالمعارف علوم ریاضیات کاسپار اسکات»؛
- G. Cornelis, "Against Chronological and Impersonal Accounts of the History of Science. Towards Non-Linear Didactics";
جی. کورنلیس، «بر علیه روایت‌های رویدادنگارانه و بی‌روح تاریخ علم. به سوی آموزش غیرخطی»؛
- J. A. Roberts, "Louis Agassiz on Scientific Method, Polygenism, and Transmutation: A Reassessment";
جی. ای. رابرتس، «نظریات لوییس آگاسیز پیرامون روش علمی، چندتبارباوری، استحاله: یک ارزیابی مجدد»؛
- M. Vergara, "The Popularization of Science and the Idea of Territory in the Brazilian First Republic: the José Verissimo Phase of the Revista Brasileira (1895-1900)".
ام. ورگارا، «ترویج علم و نظریه سرزمین در زمان جمهوری اول برزیل: مجله برازیلیرا در دوره خوزه وریمیو».